

STANDARDY OCHRONY
DZIECI PODCZAS
PIESZEJ PIELGRZYMKI
DROHICZYŃSKIEJ
NA JASNĄ GÓRĘ



STANDARDY OCHRONY DZIECI¹

Niniejszym z dniem 29 czerwca 2025 r.
zatwierdzam i wprowadzam w życie
Standardy ochrony dzieci podczas Pieszej Pielgrzymki
Drohiczyńskiej na Jasną Górę

Osobą zaufaną podczas pielgrzymki jest:
Wioleta Ojdana
tel. 606 688 410



DYREKTOR
Pieszej Pielgrzymki
Drohiczyńskiej na Jasną Górę
ks. Michał Siduniak

Dyrektor
Pieszej Pielgrzymki Drohiczyńskiej
Ks. Michał Siduniak

Drohiczyn, dnia 29.06.2025 r.

¹ 1 Dokument zredagowano na podstawie propozycji zespołu Centrum Ochrony Dziecka: Ewa Kusz (koordynacja), o. Paweł Koniarek (opracowanie), o. Dominik Ochlak (opracowanie), Małgorzata Terlikowska (opracowanie), Ewelina Zamojska (opracowanie), Małgorzata Terlikowska (redakcja), Wojciech Dzienniak (grafika na okładce), Jacek Zaryczny (redakcja techniczna), Kraków 2024.

SPIS TREŚCI

PREAMBUŁA	5
OBJAŚNIENIE TERMINÓW	6
STANDARD 1	
STWORZENIE I ZACHOWANIE BEZPIECZNEGO ŚRODOWISKA W KOŚCIELE	8
STANDARD 2	
WERYFIKACJA, DELEGOWANIE I EDUKACJA KAPŁANÓW, OSÓB KONSEKROWANYCH, ŚWIECKICH	8
STANDARD 3	
SPOSÓB REAGOWANIA NA OSKARŻENIA LUB NIEWŁAŚCIWE ZACHOWANIA	9
1. Zalecenia ogólne (czynniki ochronne a czynniki ryzyka)	11
2. Zasady odnoszące się do osoby duszpasterza	12
3. Zasady odnoszące się do funkcjonowania duszpasterstwa pieszej pielgrzymki	12
3.1. Relacje między dorosłymi a dziećmi	13
3.2. Relacje rówieśnicze	14
4. Zasady dotyczące postępowania w sytuacji niewłaściwego zachowania	15
5. Zasady dotyczące postępowania w sytuacji wystąpienia krzywdy lub jej podejrzenia	15
5.1. Wykorzystanie seksualne dziecka poniżej 15. roku życia	16
5.2. Wykorzystanie seksualne dziecka powyżej 15. roku życia	16
5.3. Wykorzystanie seksualne rówieśnicze	16
6. Zasady interwencji w przypadku krzywdy	16
7. Zasady prowadzenia rozmowy z osobą zgłaszającą krzywdę	17
8. Zasady odnoszące się do dokumentowania przypadku zgłaszanej krzywdy	18
9. Zasady zgłaszania krzywdy instytucjom państwowym i przełożonemu kościelnemu	19
10. Informacje końcowe	20
STANDARD 4	



ZAPEWNIENIE OPIEKI I WSPARCIA OSOBOM SKRZYWDZONYM	19
1. Prawa osoby skrzywdzonej	19
2. Pomoc osobie bezpośrednio skrzywdzonej	19
3. Pomoc profesjonalna osobie skrzywdzonej	19
4. Pomoc duszpasterska osobie skrzywdzonej	19
5. Pomoc rodzinie osoby skrzywdzonej	21
6. Pomoc środowisku rówieśniczemu, w którym dokonała się krzywda	22
 STANDARD 5	
ZARZĄDZANIE I PRACA Z OSKARŻONYMI O WYKORZYSTYWANIE SEKSUALNE	22
1. Umiejętność rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych	22
2. Jak postępować z osobami oskarżonymi	23
2.1. Gdy sprawcą jest duszpasterz	23
2.2. Gdy sprawcą jest osoba świecka	24
2.3. Gdy sprawcą jest rodzic	24
2.4. Gdy sprawcą jest rówieśnik	24
 STANDARD 6	
WSPÓLNA PRACA W DZIELE OCHRONY DZIECI	25
 STANDARD 7	
EDUKACJA DZIECI O OCHRONIE WŁASNYCH GRANIC	25
 STANDARD 8	
SZKOLENIA I STAŁE WSPARCIE DLA OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROFILAKTYKA W DUSZPASTERSTWIE PIESZEJ PIELGRZYMKI	26
8.1. Zakres szkoleń dotyczących ochrony dzieci	26
 STANDARD 9	
ZAPEWNIENIE JAKOŚCI W ZAKRESIE PREWENCJI I CIĄGŁOŚĆ DZIAŁAŃ	27



ZAŁĄCZNIK 1

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA W CIĄGU OSTATNICH 20 LAT, INNYCH NIŻ RZECZYPOSPOLITA POLSKA	28
--	----

ZAŁĄCZNIK 2

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ OCHRONY DZIECI I ZOBOWIĄZANIU DO JEJ PRZESTRZEGANIA	30
---	----

ZAŁĄCZNIK 3

OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ DZIECI	31
--	----

ZAŁĄCZNIK 4

KARTA INTERWENCJI	32
-------------------	----

ZAŁĄCZNIK 5

SCHEMATY PROCEDUR INTERWENCJI	33
-------------------------------	----



Niniejszy dokument stanowi realizację obowiązku prawnego dotyczącego wprowadzenia we wszelkich instytucjach, w których przebywają dzieci, standardów ich ochrony przed krzywdzeniem [ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606)].

Preambuła

Standardy postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dzieci, do których wprowadzenia na mocy tzw. „Ustawy Kamilka” został zobligowany również Kościół katolicki, mają być rzeczywistym narzędziem budowania bezpiecznych środowisk wszędzie tam, gdzie przebywają dzieci i gdzie zaspokajają swoje potrzeby duchowe. Są one narzędziem bardzo potrzebnym do zmiany mentalności w społeczeństwie, ale też w Kościele. Zostały pomyślane jako jeden z elementów systemowego programu ochrony dzieci przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw. Jako takie mają ułatwić skuteczną ochronę dzieci zaangażowanych w rozmaite formy duszpasterstwa.

Kościół katolicki w Polsce od wielu lat buduje system prewencyjny, a standardy ochrony dzieci są jednym z jego elementów. W ten sposób Kościół pokazuje, że w realizowanej przez niego misji ewangelicznej zawsze najważniejsze jest dziecko i troska o jego dobro. Zapewnienie najniższymi i najmłodszymi optymalnych warunków, w których mogą się formować, pogłębiać swoją duchowość i wiarę, to moralna powinność, za którą powinni być odpowiedzialni wszyscy dorośli. Dlatego też chcemy dołożyć wszelkich starań, by zapewnić dzieciom przyjazne i bezpieczne środowiska, w których będą one szanowane, doceniane, traktowane z godnością.

Opracowanie i wdrażanie standardów ochrony dzieci wiąże się ze szkoleniami osób odpowiedzialnych za duszpasterstwa pozaparafialne oraz wolontariuszek i wolontariuszy zaangażowanych w tego typu dzieła. Poszczególne wspólnoty zostały zobligowane do przyjęcia kodeksów zachowań i zasad postępowania właściwych dla danego duszpasterstwa i uwzględniających jego specyfikę. Przygotowywane i wdrażane standardy ochrony mają na celu również podnoszenie świadomości dzieci oraz ich rodziców (opiekunów prawnych), tak by umieli oni rozpoznawać ryzykowane zachowania, potrafili ich unikać, a także nie bali się o nich informować osób odpowiedzialnych za dane duszpasterstwo. Z kolei ci ostatni będą wiedzieli, jak adekwatnie reagować na przypadki krzywdzenia, w jaki sposób i do kogo zgłaszać krzywdę, jakiej pomocy należy udzielić osobie skrzywdzonej, a także w jaki sposób należy postępować w ramach duszpasterstwa z osobą krzywdzącą. Zależy nam bardzo, by dzieci, które pogłębiają swoją wiarę w duszpasterstwach i tam się duchowo formują, spędzają czas, nawiązują relacje, czuli się w tych miejscach bezpiecznie. Stworzenie takiego środowiska wymaga jednakże współpracy i zaangażowania całej duszpasterskiej społeczności.

Standardów ochrony dzieci muszą przestrzegać wszyscy duszpasterze, animatorzy, liderzy wspólnot, wolontariusze, a także osoby prowadzące zajęcia dodatkowe w grupach duszpasterskich czy uczestniczące we wspólnych wyjazdach. Również uczestnicy duszpasterstw są zobligowani do ich respektowania. W procesie przygotowania, wdrażania i ewaluacji standardów ochrony dzieci powinny współpracować osoby z ramienia instytucji Kościoła odpowiedzialne za daną wspólnotę, jej duszpasterze, członkowie, a tam, gdzie formują się dzieci, także ich rodzice.



Objaśnienie terminów

1. **biskup** – biskup lub arcybiskup diecezjalny, ordynariusz ordynariatu i prałat Prałatury Personalnej Kościoła łacińskiego oraz hierarcha Kościołów wschodnich.
2. **piesza pielgrzymka** - Piesza Pielgrzymka Drohiczyńska na Jasną Górę coroczne wydarzenie religijne, w którym wierni z diecezji drohiczyńskiej pielgrzymują pieszo do sanktuarium na Jasnej Górze w Częstochowie. To wyjątkowa forma rekolekcji w drodze – intensywna w przeżycia duchowe, fizycznie wymagająca, a zarazem głęboko wspólnotowa.
3. **dyrektor pielgrzymki** – duchowny, pełniący rolę organizatora, wyznaczony przez Biskupa oraz odpowiedzialny za koordynację oraz przebieg pieszej pielgrzymki.
4. **zastępca dyrektora pielgrzymki** - duchowny lub osoba świecka powołana przez Biskupa do wspierania dyrektora pielgrzymki w prowadzeniu i koordynowaniu wszystkich działań związanych z przygotowaniem i przebiegiem pielgrzymki, odpowiada za konkretne obszary działania (np. kontakt z mediami, służbami, logistyką).
5. **osoba zaufana** – to osoba wyznaczona dyrektora pielgrzymki, ciesząca się zaufaniem i odpowiednio przygotowana. Jej głównym zadaniem jest przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach dotyczących przemocy oraz współpraca z osobą odpowiedzialną za interwencję. Osoba zaufana posiada odpowiednie kompetencje psychospołeczne, by móc profesjonalnie reagować na zgłoszenia i wspierać poszkodowanych. Osoba zaufana sprawuje nadzoru nad realizacją niniejszych standardów.
6. **cyberprzemoc** – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Może mieć formę wulgarnych wiadomości, obraźliwych komentarzy (hejt, trolling), rozpowszechniania zdjęć ukazujących dziecko w niekorzystnym świetle, zastraszania, śledzenia (*cyberstalking*), ujawniania tajemnic (*outing*) itp.
7. **diecezja** – diecezja, archidiecezja, ordynariat lub prałatura personalna Kościoła łacińskiego i eparchia Kościoła wschodniego.
8. **ksiądz** – duchowny chrześcijański posiadający święcenia kapłańskie.
9. **kapłan** – osoba, która spełnia w imieniu wspólnoty religijnej funkcje kultowe i rytualne.
10. **służba medyczna pieszej pielgrzymki** – zespół osób odpowiedzialnych za opiekę zdrowotną uczestników pielgrzymki. Ich zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa, udzielanie pierwszej pomocy i wsparcie w nagłych przypadkach medycznych podczas marszu oraz na postojach.
11. **służba drogowa pieszej pielgrzymki** – zespół osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczestników na trasie, zabezpieczenie przejścia trasy, oznaczanie i pilotowanie kolumny pieszych.
12. **służba techniczna pieszej pielgrzymki** – odpowiada za sprzęt i nagłośnienie.
13. **duszpasterstwo pieszej pielgrzymki** – wspólnota formacyjna Pieszej Pielgrzymki Drohiczyńskiej na Jasną Górę. Obejmuje przygotowanie duchowe, wsparcie w trakcie trasy oraz opiekę po powrocie. Ważnym aspektem duszpasterstwa jest troska o bezpieczeństwo i dobrostan pielgrzymów, w tym ochrona dzieci.
14. **duszpasterze pieszej pielgrzymki** – osoby pełniące funkcje duchowego przewodnika uczestników. Odpowiadają za prowadzenie modlitw, głoszenie słowa Bożego, sprawowanie sakramentów oraz wspieranie duchowe pielgrzymów. Zobowiązani są do współpracy z organizatorami i służbami oraz do przestrzegania zasad ochrony dzieci. Ich postawa powinna być zgodna z wartościami ewangelicznymi, świadectwem wiary i troski o każdego człowieka.



15. **dane osobowe dziecka** – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko oraz wizerunek.
16. **dziecko** – każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
17. **krzywda/krzywdzenie** – każde działanie, które prowadzi do cierpienia fizycznego, psychicznego, moralnego; również bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości w obliczu krzywdy/przemocy.
18. **opiekun dziecka** – przedstawiciel ustawowy dziecka: rodzic albo opiekun, rodzic zastępczy, opiekun tymczasowy.
19. **osoba bezbronna (*vulnerable adults*)** – każda osoba w wieku powyżej 18 lat, która jest narażona na zwiększone ryzyko doświadczenia przemocy, np. osoby starsze, z niepełnosprawnością, chore, w depresji itp.
20. **osoba dopuszczona do działalności z dziećmi** – osoba spełniająca określone kryteria, to może być np. duszpasterz, służba medyczna, siostra zakonna, i in.
21. **osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci** – osoba zaufana jako osoba wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki, która sprawuje nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dzieci.
22. **osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń** – osoba zaufana jako osoba wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki, ciesząca się zaufaniem i odpowiednio przygotowana, odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach dotyczących przemocy.
23. **osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji** – osoba zaufana wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki odpowiedzialna za podejmowanie interwencji w przypadku zaistnienia przemocy.
24. **przemoc duchowa** – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele.
25. **przemoc fizyczna** – każde intencjonalne działanie sprawcy, którego celem jest przekroczenie granicy ciała dziecka, np. bicie, popychanie, szarpanie itp.
26. **przemoc psychiczna** – powtarzający się wzorec zachowań duszpasterza, lidera, animatora czy członka duszpasterstwa (np. upokarzanie, wyśmiewanie, stawianie niemożliwych do realizacji wymagań) lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka brak poczucia własnej wartości.
27. **przemoc seksualna** – zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest w stanie zrozumieć i na którą nie potrafi udzielić świadomej i dobrowolnej zgody, naruszające prawo i obyczaje danego społeczeństwa.
28. **przemoc rówieśnicza (*bullying*)** – zjawisko polegające na agresywnym i celowym dręczeniu, nękanii czy prześladowaniu jednego lub kilku uczestników duszpasterstwa przez innych, w celu wywarcia na nich presji lub zadawania cierpienia.
29. **wolontariat** – dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych osób lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinno - koleżeńsko- przyjacielskie. Określenie „bezpłatna” nie oznacza „bezinteresowna”, lecz „bez wynagrodzenia materialnego”.
30. **wolontariusz** – osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. Według ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych. Instytucje te nie mogą korzystać z pracy wolontariuszy przy prowadzonej działalności gospodarczej, czego wprost zakazuje ustawa.

31. **zgoda opiekuna** – zgoda rodziców albo zgoda opiekuna, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka, należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny (orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę rodziców).



STANDARD 1

STWORZENIE I ZACHOWANIE BEZPIECZNEGO ŚRODOWISKA

Wszystkie osoby zaangażowane w duszpasterstwo pieszej pielgrzymki są zobligowane do tego, by tworzyć bezpieczne środowisko w tej wspólnotcie. Ma ono nie tylko chronić dzieci przed krzywdzeniem, ale także ma być gwarantem rozwoju osobowego i duchowego.

1. Głównym odpowiedzialnym za tworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska na Pieszej Pielgrzymce Drohiczyńskiej na Jasną Górę jest dyrektor pielgrzymki, jako osoba wyznaczona przez Biskupa do pełnienia posługi w dziele duszpasterskim pieszej pielgrzymki i odpowiedzialności za to dzieło.
2. Podczas Pieszej Pielgrzymki Drohiczyńskiej na Jasną Górę osobą odpowiedzialną za standardy ochrony dzieci jest osoba zaufana wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki.
3. Standardy ochrony dzieci podczas Pieszej Pielgrzymki Drohiczyńskiej na Jasną Górę są dostępne na stronie internetowej.

STANDARD 2

WERYFIKACJA, DELEGOWANIE I EDUKACJA KAPŁANÓW, OSÓB KONSEKROWANYCH, ŚWIECKICH

1. Osobą odpowiedzialną za wdrażanie i przestrzeganie standardów ochrony dzieci na pieszej pielgrzymce jest osoba zaufana wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki.
2. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce uzyskuje dane z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji pieszej pielgrzymki.
3. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce uzyskuje informacje z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 172 oraz z 2022 poz. 2600). Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji pieszej pielgrzymki.
4. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska, przedkłada informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi. Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji pieszej pielgrzymki.
5. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce, składa oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich dwudziestu lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada dyrektorowi pielgrzymki informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, jeżeli prawo państwa nie przewiduje wydawania informacji



do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, przedkłada informację z rejestru karnego tego państwa, osoba, która będzie miała styczność z dziećmi podczas pieszej pielgrzymki, składa oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia dotyczącego zakazu pracy z dziećmi (**Załącznik 1**). Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji dotyczącej pieszej pielgrzymki.

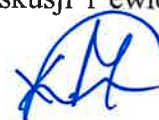
6. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce, musi zapoznać się z polityką ochrony dzieci na pieszej pielgrzymce i podpisać stosowny dokument, w którym zobowiązuje się do jej przestrzegania (**Załącznik 2**). Brak zgody na podpisanie takiego dokumentu uniemożliwia dopuszczenie tej osoby do pracy z dziećmi podczas pieszej pielgrzymki. Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji dotyczącej pieszej pielgrzymki.
7. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce podpisuje oświadczenie że nie była skaza za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę dziecka i nie toczy się przeciwko niej żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie (**Załącznik 3**). Brak zgody na podpisanie takiego dokumentu uniemożliwia dopuszczenie tej osoby do pracy z dziećmi podczas pieszej pielgrzymki. Dane te w formie wydruku przechowywane są w dokumentacji dotyczącej pieszej pielgrzymki.
8. Dyrektor pielgrzymki ma obowiązek weryfikacji kadry pod względem powyższych wymagań oraz kompetencji związanych z pracą z dziećmi podczas pieszej pielgrzymki.
9. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub z racji pełnienia innych funkcji na pielgrzymce, jest przeszkolona w zakresie prewencji i rozpoznawania oznak krzywdzenia.
10. Osobą odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń jest osoba zaufana wyznaczona przez dyrektora pielgrzymki.

STANDARD 3

SPOSÓB REAGOWANIA NA OSKARŻENIA LUB NIEWŁAŚCIWE ZACHOWANIA

1. Zalecenia ogólne (czynniki ochronne a czynniki ryzyka)

Tworzenie bezpiecznego środowiska to przede wszystkim wiedza o tym, co jest krzywdą, a co niewłaściwym zachowaniem. O ile kwestia krzywdy jest ewidentna, o tyle określenie, czym jest „niewłaściwe zachowanie”, może być problematyczne. Zależy ono bowiem od wrażliwości osoby, która takiego zachowania doświadcza, czy wrażliwości osoby, która jest jego świadkiem (dla jednej osoby dane zachowanie może nic nie znaczyć, dla drugiej będzie ewidentnym przekroczeniem jej granic. Jeśli ktoś dane zachowanie tak odbiera, to tak jest, z odczuciami się nie dyskutuje). W związku z tym trudno ustalić wyczerpujący katalog takich zachowań. Niemniej jednak można wyróżnić takie, które absolutnie nie podlegają dyskusji i ewidentnie



są zachowaniami niewłaściwymi. A są to: wszelkie formy przemocy naruszające integralność duchową i cielesną dzieci, w tym przemoc seksualna, fizyczna, psychiczna (np. wszelkie formy manipulacji, upokarzanie, wyśmiewanie, stawianie niemożliwych do realizacji wymagań, karanie, izolacja od rodziny i znajomych, szantażowanie), ekonomiczna (szczególnie w przypadku osób dorosłych), a także duchowa (np. władza, zbyt przywiązanie czy uzależnienie od osoby duszpasterza pieszej pielgrzymki czy innej osoby dorosłej posługującej w pieszej pielgrzymce, wykorzystywanie informacji zdobytych w zaufaniu, np. podczas poufnej rozmowy, kierownictwa duchowego czy spowiedzi, „wmawianie” powołania, aranżowanie małżeństw, manipulacja Słowem Bożym, naruszanie godności drugiej osoby, mechanizm sekciarski, nadmierna kontrola wszystkich obszarów życia, silne skoncentrowanie na kwestiach seksualnych, dostrzeganie we wszystkim „ducha nieczystości”). Mówiąc o różnych formach przemocy, należy rozumieć relacje między osobami dorosłymi zaangażowanymi w pieszą pielgrzymkę a dziećmi. Nie ulega wątpliwości, że wszelkie niewłaściwe zachowania winny zostać wyeliminowane.

1. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi zachowuje się w stosunku do nich z godnością i szacunkiem. Odpowiednie relacje mają budować dobrą i zdrową atmosferę podczas pieszej pielgrzymki, a także zapewnić poczucie bezpieczeństwa.
2. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt winna posługiwać się odpowiednim językiem wobec dzieci. Zawsze powinien być on adekwatny do wieku, a nigdy wulgarny czy dyskryminujący. Ta sama uwaga odnosi się do relacji między uczestnikami pieszej pielgrzymki.
3. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi winna posiadać umiejętność stawiania granic (np. wyraźne zaznaczenie, że podczas pieszej pielgrzymki nie ma relacji koleżeńskich np. między duszpasterzem pieszej pielgrzymki a dziećmi czy dziećmi a innymi osobami dorosłymi odpowiedzialnymi za pieszą pielgrzymkę).
4. Osoby odpowiedzialne za pieszą pielgrzymkę dokładają wszelkich starań przy doborze zaufanej kadry (praca z kadrą w zakresie ich dojrzałości emocjonalnej i ludzkiej; troska o osobistą dojrzałość emocjonalną, psychiczną i ludzką; respektowanie zasad kultury; jednakowe traktowanie wszystkich dzieci z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb i osobistych uwarunkowań; przestrzeganie prawa do nienaruszalności cielesnej dzieci; unikanie sytuacji niejednoznacznych; niepozostawianie z dziećmi sam na sam; stały kontakt oraz współpraca z rodzicami lub opiekunem; przestrzeganie zasad prywatności i ochrony wizerunku oraz danych osobowych).
5. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi powinna być również wyczulona i powinna reagować na wszelkie formy przemocy i manipulacji, powinna również wyeliminować możliwości pojawienia się różnych nadużyć.

2. Zasady odnoszące się do osoby duszpasterza

1. Duchowe przewodnictwo:

- duszpasterz pieszej pielgrzymki jest pasterzem duchowym grupy pielgrzymkowej – jego obecność, słowo, modlitwa i przykład życia stanowią fundament duchowego wymiaru pielgrzymki.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki głosi codzienne konferencje, prowadzi modlitwy, rozważania, nabożeństwa oraz sprawuje sakramenty (Eucharystia, pokuta i pojednanie).
- duszpasterz pieszej pielgrzymki towarzyszy pielgrzymom – idzie z nimi, jest dostępny do rozmowy, spowiedzi, duchowego wsparcia.

2. Postawa świadectwa i służby:

- duszpasterz pieszej pielgrzymki powinien odznaczać się pokorą, cierpliwością, gotowością do służby i empatią.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki w czasie pielgrzymki reprezentuje Kościół – także wobec osób z zewnątrz (mediów, mieszkańców, służb).
- duszpasterz pieszej pielgrzymki dba o dobrą atmosferę, jedność grupy, życzliwość i poszanowanie każdego uczestnika.

3. Współpraca z organizatorami i służbami:

- duszpasterz pieszej pielgrzymki nie działa samodzielnie, ale w porozumieniu z dyrektorem pielgrzymki i osobami odpowiedzialnymi za służby.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki respektuje harmonogram, decyzje organizacyjne i zasady bezpieczeństwa, jednocześnie wspierając ich duchowy wymiar.

4. Zasady etyczne i odpowiedzialność:

- duszpasterz pieszej pielgrzymki jest zobowiązany do szczególnej troski o bezpieczeństwo i godność małoletnich, zgodnie z polityką ochrony dzieci.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki powinien unikać sytuacji dwuznacznych – np. rozmów sam na sam w odosobnionych miejscach z dziećmi.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki ma obowiązek reagować i zgłaszać wszelkie niepokojące sygnały dotyczące zagrożeń wobec uczestników pieszej pielgrzymki.

5. Obowiązek osobistego przygotowania:

- duszpasterz pieszej pielgrzymki powinien być duchowo i fizycznie przygotowany do pielgrzymki.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki powinien znać zasady ochrony dzieci, obowiązujące w Kościele i w prawie świeckim, oraz przejść stosowne szkolenie.
- duszpasterz pieszej pielgrzymki powinien mieć doświadczenie w pracy z grupą oraz umiejętność pracy w zespole.

3. Zasady odnoszące się do funkcjonowania duszpasterstwa pieszej pielgrzymki

3.1. Relacje między dorosłymi a dziećmi

W celu wyeliminowania różnych form krzywdzenia (przestępstw, ale też niewłaściwych zachowań) przedstawione są poniżej zalecenia, które wykluczają niebezpieczne, a czasem wręcz patologiczne zachowania, a tym samym pozwolą lepiej chronić uczestniczące w pieszej pielgrzymce dzieci. Najistotniejsze są zasady dotyczące kontaktów między dorosłymi a dziećmi, które mogą zdecydowanie ograniczać ryzyko krzywdy. A są to:

- niedopuszczanie do stosowania jakichkolwiek form przemocy – fizycznej, psychicznej, seksualnej i duchowej;
- nefaworyzowanie wybranych osób;
- zwracanie się do dzieci z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym;



- niedopuszczalne jest nawiązywanie z dzieckiem jakichkolwiek relacji o charakterze seksualnym czy romantycznym;
- poszanowanie nietykalności cielesnej;
- eliminacja niewłaściwych zachowań (np. zachowania infantylne, nieempatyczne, prowokowanie, wciąganie w sytuacje dwuznaczne, prezentowanie nieodpowiednich treści – wulgarnych, pełnych przemocy czy pornograficznych);
- unikanie bliskiego kontaktu fizycznego, który może przybierać formę np. łaskotania, obejmowania, w tym obejmowania nogami, pozwalania na skakanie po sobie oraz kontaktów fizycznych, w których wykorzystywana jest siła fizyczna (zapasy, siłowanie się itp.). Bezwzględnie zakazane jest niewłaściwe dotykanie;
- niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości (wszelkie formy dotyku, o których wiemy, że dane dziecko ich nie akceptuje, uściski, dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych, przytulanie, obejmowanie, klepanie, całowanie, łaskotanie, masowanie, sadzanie na kolanach, kładzenie się lub spanie obok dziecka, gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej wskazanych niewłaściwych zachowań, stosowanie kar cielesnych);
- poszanowanie prawa do prywatności (np. w łazienkach, toaletach) przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa. Nikt nie ma prawa naruszać strefy intymnej dzieci (fizycznie, werbalnie, bezpośrednio czy za pośrednictwem komunikatorów internetowych).
- bezpieczne korzystanie z urządzeń elektronicznych, mediów społecznościowych i komunikatorów. W kontakcie z dziećmi zaleca się używanie oficjalnych adresów mailowych i oficjalnych profili duszpasterstwa pieszej pielgrzymki w mediach społecznościowych. Warto także określić porę, do której taki kontakt z dziećmi może się odbywać;
- dzieci nie powinny w pojedynkę, bez wiedzy rodziców czy opiekunów, być zapraszane ani przebywać w namiotach czy kwaterach uczestników pielgrzymki. Nie powinno się również przewozić dzieci prywatnymi samochodami (konieczna jest obecność rodzica lub opiekuna). Wyjątkiem jest sytuacja pilna, związana z transportem do lekarza;
- spowiedź dzieci powinna się odbywać w konfesjonale wyraźnie oddzielającym spowiednika. Podobne zalecenia odnosimy do sytuacji, w której potrzebna jest rozmowa indywidualna. Wówczas również należy skorzystać z pomieszczenia, w którym są przeszklone drzwi (gdy takich nie ma, warto zostawić drzwi uchylone, nigdy zamknięte na klucz) lub będącego w zasięgu wzroku innych. Wskazane jest powiadomienie rodzica lub opiekuna o takim spotkaniu;
- spotkania w ramach pieszej pielgrzymki nie powinny odbywać się w późnych godzinach wieczornych czy nocą. Jeśli takie spotkanie jest organizowane (np., czuwanie, itp.), to potrzebna jest zgoda rodziców lub opiekunów.

3.2. Relacje rówieśnicze

Katalog otwarty niedozwolonych i zalecanych zachowań w relacjach rówieśniczych podczas pieszej pielgrzymki, opracowany zgodnie z zasadami wychowania chrześcijańskiego, troską o dobro wspólne oraz standardami ochrony małoletnich:

- stosowanie jakichkolwiek form przemocy (fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej);



- zwracanie się do kolegów/koleżanek, ale też do dorosłych z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, ośmieszających, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym;
- poszanowanie nietykalności cielesnej;
- poszanowanie cudzej własności;
- eliminacja niewłaściwych zachowań (np. zachowania infantylne, nieempatyczne, prowokowanie, wciąganie w sytuacje dwuznaczne, prezentowanie nieodpowiednich treści – wulgarnych, pełnych przemocy czy pornograficznych);
- niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości (wszelkie formy dotyku, uściski, dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych, przytulanie, obejmowanie, klepanie, całowanie, łaskotanie, masowanie);
- poszanowanie prawa do prywatności;
- odpowiednie i bezpieczne korzystanie z urządzeń elektronicznych, mediów społecznościowych i komunikatorów (nienagrywanie innych dzieci, nierobienie im zdjęć z ukrycia, niewysyłanie ich zdjęć bez ich wiedzy na grupach w mediach społecznościowych itp.).

4. Zasady dotyczące postępowania w sytuacji niewłaściwego zachowania

W przypadku niewłaściwych zachowań należy z osobą oskarżaną o ich stosowanie odbyć rozmowę, upewnić się co do ich faktycznego wystąpienia, wysłuchać jej zdania, a jeśli oskarżenie okaże się prawdziwe, wyjaśnić jej niestosowność zachowań i zobowiązać ją do respektowania zasad obowiązujących podczas pieszej pielgrzymki. Gdyby niewłaściwe zachowania z jej strony się powtarzały, a dzieci dalej je zgłaszały, należy zrezygnować ze współpracy z taką osobą dla dobra dzieci, a w przypadku uczestnika pielgrzymki usunąć z dalszego pielgrzymowania. Jeśli w sposób niewłaściwy zachowuje się duszpasterz pieszej pielgrzymki, sprawę należy zgłosić jego przełożonym. Jeśli do niewłaściwych zachowań dochodzi ze strony rówieśnika, należy przede wszystkim zadbać o bezpieczeństwo dziecka, odseparować je od osoby krzywdzącej. Z osobą krzywdzącą należy odbyć stosowną rozmowę, wyjaśnić jej niewłaściwe zachowanie i zobowiązać do przestrzegania zasad obowiązujących podczas pieszej pielgrzymki. Należy skontaktować się z rodzicami krzywdzonego dziecka i wyjaśnić sytuację. W razie braku poprawy, jeśli niewłaściwe zachowanie ma miejsce dla dobra innych uczestników należy usunąć taką osobę z pieszej pielgrzymki (transport do domu leży w gestii lub rodziców).

5. Zasady dotyczące postępowania w sytuacji wystąpienia krzywdy lub jej podejrzenia

Doświadczenie różnych form przemocy niesie za sobą poważne konsekwencje dla zdrowia psychicznego, fizycznego i duchowego skrzywdzonej osoby. Dlatego tak ważna jest nie tylko umiejętność rozpoznawania krzywdy, ale i szybka oraz adekwatna na nią reakcja. Każdy zaangażowany w pieszą pielgrzymkę mający kontakt z dziećmi powinien być świadomy tego, czym jest krzywda, jakie są symptomy doświadczania przemocy, w tym przemocy seksualnej, oraz jakie skutki wywołuje to doświadczenie w życiu osoby skrzywdzonej.

Osoby dorosłe sprawujące pieczę nad pieszą pielgrzymką, a także pełniące w niej rozmaite funkcje czy odpowiedzialności, powinny znać przepisy prawa państwowego i kościelnego dotyczące ochrony dzieci, w szczególności te, które podlegają penalizacji. Należą do nich m.in. następujące sytuacje:

5.1. Wykorzystanie seksualne dziecka poniżej 15. roku życia

Dziecko, które nie ukończyło 15. roku życia, nie ma zdolności prawnej do wyrażenia zgody na aktywność seksualną. Obcowanie seksualne z taką osobą i inne czynności seksualne, a nawet namawianie do nich są zakazane, niezależnie od tego, czy dziecko było zmuszane, czy dobrowolnie się na tę czynność zgodziło (zob. art. 200 Kodeksu karnego).

Każda osoba, która uzyskała wiarygodną informację o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na wykorzystaniu seksualnym dziecka poniżej 15. roku życia, ma obowiązek zawiadomienia organów ścigania – niewypełnienie tego obowiązku zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 3 (zob. art. 240 Kodeksu karnego).

5.2. Wykorzystanie seksualne dziecka powyżej 15. roku życia

Polskie prawo chroni przed przestępstwami w sferze seksualnej również osoby powyżej 15. roku życia. Zakazane jest doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej, stosując przemoc, groźbę lub podstęp (art. 197 Kodeksu karnego). Karane jest także doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej poprzez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia innej osoby (art. 199 Kodeksu karnego). Ponadto surowo karane jest także wykorzystanie bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do czynności seksualnych (art. 198 Kodeksu karnego).

5.3. Wykorzystanie seksualne rówieśnicze

Dzieci podczas pieszej pielgrzymki mogą doświadczać wykorzystania seksualnego nie tylko ze strony osób dorosłych, ale także rówieśników, w tym innych wychowanków duszpasterstwa pieszej pielgrzymki. Sprawca czynu zabronionego będącego przestępstwem podlega, co do zasady, pełnej odpowiedzialności po ukończeniu 17. roku życia, natomiast przed ukończeniem 17 lat odpowiada według zasad określonych w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

6. Zasady interwencji w przypadku krzywdy

Zasady interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka podczas pieszej pielgrzymki:

- informacja o doświadczeniu przemocy, w tym o wykorzystaniu seksualnym dziecka lub o prawdopodobieństwie zajścia takiego zdarzenia, może dotyczyć wydarzeń przeszłych lub bieżących. W obu przypadkach należy reagować niezwłocznie. Do ujawniania często dochodzi, kiedy osoba skrzywdzona jest daleko od krzywdziciela;
- zgłoszenie lub nabranie podejrzenia o krzywdzie może pochodzić z różnych źródeł: od osoby krzywdzonej, od innej osoby, która dowiedziała się o krzywdzie, bądź z obserwacji (ktoś ujawnia symptomy wykorzystania, ale nie potrafi zrozumiale wyjaśnić, co się wydarzyło);
- osobą krzywdzącą może być duszpasterz pieszej pielgrzymki, osoby świeckie i duchowne związane z pieszą pielgrzymką, ale także osoby niezaangażowane (osoby bliskie, członkowie rodziny, osoby trzecie);
- krzywda powinna zostać zgłoszona osobie zaufanej;

- każda osoba dorosła zaangażowana w pieszą pielgrzymkę, która została poinformowana o podejrzeniu lub fakcie przemocy wobec dziecka (w tym także przemocy seksualnej) zgłasza ten fakt osobie zaufanej, która odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i procedurami obowiązującymi podczas pieszej pielgrzymki i w Kościele katolickim;
- osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnej krzywdy dziecka duszpasterstwa pieszej pielgrzymki, powinna go z uwagą wysłuchać – nie jest ona jednak upoważniona do wydawania decyzji i osądów. To jest zadanie odpowiednich organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana;
- z każdej takiej rozmowy należy bezwzględnie sporządzić notatkę;
- do osoby tej nie należy również rozstrzyganie, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne. Jej zadaniem jest zgłoszenie informacji zgodnie z przewidzianymi procedurami;
- wszystkie podejrzenia i zarzuty muszą być traktowane poważnie i trzeba na nie reagować w oparciu o przepisy prawa polskiego i prawa kanonicznego;
- należy niezwłocznie powiadomić osobę zaufania, która powiadomi organy ścigania o przypadku wykorzystania seksualnego dziecka.

7. Zasady prowadzenia rozmowy z osobą zgłaszającą krzywdę

Pozyskanie wiedzy o doświadczanych formach przemocy przez dziecko, w tym przemocy seksualnej, lub ich prawdopodobieństwie często ma miejsce w czasie rozmowy z osobą zgłaszającą. Jeśli swoją krzywdę dziecko ujawni w trakcie spowiedzi, wówczas spowiednika obowiązuje tajemnica. Pozyskawszy jednak taką wiedzę, powinien on zrobić wszystko, by nakłonić penitenta do tego, by o swojej krzywdzie powiedział także poza forum spowiedzi. Wówczas duszpasterz pieszej pielgrzymki będzie w stanie wdrożyć odpowiednie procedury. Jeśli do rozmowy dochodzi poza spowiedzią, należy:

- traktować osobę zgłaszającą z empatią i szacunkiem. Nie wolno bagatelizować zgłoszenia ani okazywać lekceważenia osobie zgłaszającej;
- zachować spokój i starać się nie okazywać przerażenia lub silnego wzburzenia emocjonalnego w reakcji na słowa osoby zgłaszającej;
- słuchać aktywnie, utrzymując naturalny kontakt wzrokowy oraz wyrażając zrozumienie i wsparcie;
- zapewnić poczucie bezpieczeństwa, wesprzeć emocjonalnie i udzielić potrzebnej pomocy;
- nie okazywać wątpliwości co do wiarygodności osoby zgłaszającej lub jej wypowiedzi;
- dopytywać tylko w celu uściślenia przekazu oraz zdobycia niezbędnych informacji do zgłoszenia podejrzenia wykorzystania seksualnego;
- skoncentrować się na ustaleniu faktów i okoliczności. Jeśli rozmowa przeprowadzana jest z osobą pokrzywdzoną, należy jej wysłuchać, zapamiętać i zapisać jej słowa i ograniczyć się do zadawania jedynie koniecznych pytań. Trzeba upewnić się, czy sprawa została wcześniej zgłoszona do organów państwowych lub kościelnych. Należy powstrzymać się od wypowiadania własnej oceny i interpretacji zdarzenia oraz opinii na temat domniemanego sprawcy;
- zapewnić osobę przekazującą informację, że zostanie zrobione wszystko, co możliwe, aby pomóc osobie skrzywdzonej;
- sprawdzić, czy bezpieczeństwo osoby skrzywdzonej nie jest zagrożone – jeśli tak, trzeba działać natychmiast, poinformować rodziców dziecka (jeśli osobą krzywdzącą

jest rodzic, należy poinformować rodzica/opiekuna niekrzywdzącego) i odpowiednie organy państwowe i kościelne;

- wyjaśnić, że informacje o krzywdzie muszą zostać przekazane innym osobom, a zwłaszcza rodzicom, oraz zaznaczyć, że w określonych przypadkach wykorzystania seksualnego (zob. art. 240 Kodeksu karnego) istnieje obowiązek niezwłocznego poinformowania organów ścigania;
- nie wolno składać żadnych obietnic, które nie będą mogły być dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności (np. „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć”);
- poinformować, co dalej będzie się działo ze zgłoszeniem (komu zostaną przekazane informacje), i jednocześnie zapewnić o poufności prowadzonych przez duszpasterstwo działań oraz o tym, że osoby niezaangażowane we wsparcie osoby pokrzywdzonej nie mają dostępu do informacji o krzywdzie;
- nie wolno ujawniać szczegółów rozmowy osobom niezaangażowanym we wsparcie osoby pokrzywdzonej, a zwłaszcza osobie, która została wskazana jako sprawca przemocy;
- natychmiast po przeprowadzeniu rozmowy należy sporządzić notatkę z przebiegu rozmowy. Jeśli nie utrudni to empatycznej komunikacji z rozmówcą, można rozważyć robienie notatek w trakcie rozmowy. Ważne jest, aby zadbać o zachowanie wierności przekazu osoby informującej o zdarzeniu, uwzględniając charakterystyczne wyrażenia i słownictwo, a także zachowania niewerbalne. W miarę możliwości należy notatkę przedstawić osobie zgłaszającej, uwzględniając jej ewentualne uwagi, i uzyskać jej podpis. Nie stosuje się tego zalecenia, gdy osobą zgłaszającą jest dziecko.
- po przeprowadzeniu rozmowy z osobą skrzywdzoną, należy ten fakt zgłosić jak najszybciej osobie zaufanej.

8. Zasady odnoszące się do dokumentowania przypadku zgłaszanej krzywdy

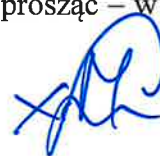
Osoba zaufana przyjmująca zgłoszenie dotyczące krzywdy winna respektować następujące zasady:

- osoba zaufana przyjmująca zgłoszenie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie może na własną rękę podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów;
- osoba zaufana przyjmująca zgłoszenie jest zobowiązana do sporządzenia notatki z wydarzenia – opisuje tylko fakty, bez żadnej interpretacji. Ona także zabezpiecza dowody, ale nie przeprowadza dochodzenia na własną rękę, gdyż to należy do odpowiednich służb państwowych czy kościelnych;
- osoba zaufana przyjmująca zgłoszenie wraz z dyrektorem pieszej pielgrzymki przygotowuje treść zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- osoba zaufana przyjmująca zgłoszenie, ma obowiązek sporządzić notatkę z postępowania wyjaśniającego oraz zabezpieczyć dowody zdarzenia, w tym np. listy, pisma, korespondencję elektroniczną lub notatki z rozmów telefonicznych mających związek ze sprawą;
- wszelkie notatki muszą być szczególnie chronione, pod żadnym pozorem nie mogą dostać się w ręce niepowołanych osób, ponieważ zawierają dane wrażliwe czy dane procesowe;
- wszelkie notatki są włączane do akt, powinny być przechowywane w bezpiecznym miejscu w;
- wszystkie osoby zaangażowane w sprawę na tym etapie są zobligowane do zachowania poufności. W sprawę nie powinny być włączane „osoby trzecie”.

9. Zasady zgłaszania krzywdy instytucjom państwowym i przełożonemu kościelnemu

Po przyjęciu zgłoszenia należy działać bez zwłoki, zgodnie z procedurą opisaną poniżej:

- jeśli ze zgłoszenia wynika, że krzywda może się powtórzyć w najbliższym czasie, trzeba temu bezzwłocznie przeciwdziałać. W przypadku dziecka należy natychmiast zawiadomić rodziców (a w przypadku, gdy krzywdę zadaje jeden z nich, należy skontaktować się z rodzicem niekrzywdzącym) oraz wezwać policję, a później podejmować kolejne czynności. Jeśli drobna zwłoka nie zagraża osobie pokrzywdzonej, wszelkie czynności można skonsultować z przełożonym pieszej pielgrzymki lub innymi kompetentnymi osobami (osobą zaufaną). Należy wraz z nimi przygotować spotkanie z rodzicami, a następnie dyrektor pieszej pielgrzymki, odpowiedzialny za dzieło, we współpracy z osobą zaufaną powinien dokonać zgłoszenia do odpowiednich organów państwowych i kościelnych;
- jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą odpowiedzialną za przemoc wobec dziecka jest osoba pełniąca funkcje podczas pieszej pielgrzymki, dyrektor pieszej pielgrzymki zawiesza ją w pełnieniu obowiązków. Podejmuje się postępowanie wyjaśniające zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- w trakcie rozmowy z rodzicami należy zachowywać się z dużym wyczuciem i wrażliwością, zdając sobie sprawę, że przekazuje się im trudne informacje. Konieczne jest zaprezentowanie poznanych faktów oraz zakomunikowanie, jakie dalsze działania prawne muszą być podjęte w danej sytuacji. Istotne jest również wskazanie rodzicom, w jaki sposób Kościół oraz inne instytucje mogą pomóc ich dziecku oraz udzielić wsparcia także im samym. Nie można ulegać prośbom o niezgłaszanie sprawy organom państwowym;
- jeśli istnieje podejrzenie wykorzystania seksualnego dziecka poniżej 15. roku życia (art. 200 Kodeksu karnego mówiący o obcowaniu płciowym lub innej czynności seksualnej wobec dziecka poniżej 15. roku życia, udostępnianiu takiej osobie treści pornograficznych lub prezentowaniu wykonania czynności seksualnej), prawo nakłada obowiązek niezwłocznego powiadomienia stosownych organów (art. 240 k.k.). Taki obowiązek istnieje również w przypadku podejrzenia zaistnienia gwałtu dokonanego wspólnie z inną osobą, gwałtu wobec dziecka poniżej 15. roku życia, gwałtu wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry lub gwałtu ze szczególnym okrucieństwem (art. 197 par. 3 lub 4 k.k.), a także w przypadku wykorzystania bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej (art. 198 k.k.). Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa należy złożyć w prokuraturze rejonowej w tej dzielnicy bądź miejscowości, w której popełniono przestępstwo, lub komendzie policji w formie pisemnej albo w formie ustnej spisanej do protokołu przez funkcjonariusza policji. Podstawą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie musi być pewność popełnienia przestępstwa. Wystarczy, że podejrzenie przestępstwa jest uzasadnione. Takiego zgłoszenia nie musi dokonać osobiście osoba, która przyjęła zgłoszenie bądź nabrała podejrzenia przez obserwację dziecka. Może to uczynić dyrektor pieszej pielgrzymki lub osoba zaufana. Niemniej jednak każda osoba, która pozyskała wiedzę na ten temat, musi się upewnić, że takiego zgłoszenia dokonano. W przeciwnym razie powinna to zrobić osobiście;
- powiadomienie organów ścigania powinno wiązać się z przekazaniem im kopii notatki służbowej sporządzonej na podstawie rozmowy z osobą zgłaszającą;
- osoba zgłaszająca sprawę dyrektorowi pieszej pielgrzymki lub osobie zaufanej powinna się w miarę możliwości upewnić, że wdrożono odpowiednie procedury (np. prosząc – w



razie potrzeby także na piśmie – o informację o podjętych w wyniku zgłoszenia czynnościach);

- jeśli oskarżenia o przemoc wobec dziecka po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki okażą się bezpodstawne i wobec posądzonej osoby nie toczy się postępowanie karne w tej sprawie, zostanie ona niezwłocznie przywrócona do pełnienia dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną przez przełożonego wszelkie środki, aby bezpodstawne zarzuty nie odbiły się negatywnie na sytuacji osoby posądzonej;
- w prowadzonym postępowaniu priorytetem – oprócz dojścia do prawdy – powinno być zapewnienie dziecku i jego najbliższemu odpowiedniego wsparcia, a także zachowanie poufności;
- w przypadku doświadczenia krzywdy, w tym wykorzystania seksualnego, dyrektor pieszej pielgrzymki podejmuje interwencję wobec osoby pokrzywdzonej, otaczając ją opieką i potrzebnym wsparciem, a także wobec sprawcy krzywdy, jeśli jest dzieckiem uczestniczącym w pieszej pielgrzymce czy dorosłym zaangażowanym w pieszą pielgrzymkę. Ze względu na powagę sytuacji szczególną rolę odgrywa współpraca osoby zaufanej oraz duszpasterzy pieszej pielgrzymki. Duszpasterstwo pieszej pielgrzymki powinno także współpracować z organami ścigania i odpowiednim sądem, jeśli został popełniony czyn zabroniony według prawa państwowego. Również w przypadku zajścia dotyczącego rówieśników należy pamiętać o obowiązku powiadomienia policji lub prokuratury, jeśli istnieje podejrzenie popełnienia czynu zabronionego z art. 197 par. 3 lub 4 Kodeksu karnego (gwałt wspólnie z inną osobą; gwałt dziecka poniżej 15. roku życia; wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry lub gwałt ze szczególnym okrucieństwem), art. 198 k.k. (wykorzystanie bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej) lub art. 200 k.k. (obcowanie płciowe lub inna czynność seksualna wobec dziecka poniżej 15. roku życia, prezentowanie takiej osobie treści pornograficznych lub wykonania czynności seksualnej). Dyrektor pieszej pielgrzymki powinien zgłosić do organów ścigania również podejrzenie popełnienia przestępstwa seksualnego wykorzystania rówieśniczego opisanego w pozostałych przepisach rozdziału XXV Kodeksu karnego, co znajduje uzasadnienie w treści art. 304 Kodeksu postępowania karnego (społeczny obowiązek zawiadomienia o przestępstwie);
- każdy dorosły uczestniczący w pieszej pielgrzymce powinien wykazać wrażliwość na potrzeby dzieci i odpowiedzialność w podejmowaniu działań, mając zawsze na uwadze ich dobro. Nikt nie może podejmować działań na własną rękę.

10. Informacje końcowe

Każdy przypadek jakiegokolwiek formy przemocy, której doświadczyli członkowie pieszej pielgrzymki, powinien być bardzo poważnie potraktowany. Jeśli będzie miał on miejsce w podczas pieszej pielgrzymki, należy koniecznie przeprowadzić analizę sytuacji, ocenić czynniki ryzyka i czynniki chroniące. Taka sytuacja nie pozostaje bez wpływu na daną wspólnotę, bywa, że ją dzieli. Uczestnicy pieszej pielgrzymki mogą doświadczać różnych emocji, od negowania zaistniałej sytuacji, przez niedowierzanie, złość, smutek, bunt, poczucie winy. Nigdy nie należy pozostawiać grupy bez wyjaśnienia i wsparcia. Jeśli będzie taka potrzeba, należy zapewnić całej grupie lub jej poszczególnym członkom (jeśli będą mieli taką potrzebę) pomoc psychologiczną. Należy również wyciągnąć wnioski w celu zapobieżenia podobnym sytuacjom w przyszłości.

STANDARD 4

ZAPEWNIENIE OPIEKI I WSPARCIA OSOBOM SKRZYWDZONYM

W przypadku przemocy wobec dzieci podczas pieszej pielgrzymki należy ten fakt zgłosić odpowiednim służbom. Należy również objąć wsparciem osobę skrzywdzoną, jej rodzinę oraz inne osoby, które zostały tym zdarzeniem głęboko dotknięte. W przypadku pieszej pielgrzymki wsparciem należy objąć również całą wspólnotę. Jest to często bardzo długi proces, w który mogą być zaangażowane nie tylko osoby z konkretnej grupy, ale także specjaliści (np. psycholog, pedagog). Należy zawsze pamiętać, że w centrum wszystkich działań bezwzględnie powinno być dobro skrzywdzonego dziecka. Zdajemy sobie sprawę, że wiele osób ciągle nie rozumie problemu krzywdy, w tym szczególnie krzywdy seksualnej, i posługuje się w swoim myśleniu stereotypami na ten temat. Nieodpowiedzialne zachowania w tej kwestii rodzą niepotrzebny ból i dodatkowe traumy, z którymi muszą mierzyć się osoby skrzywdzone. Zdajemy sobie sprawę, że nie wszystkie kwestie związane z różnymi formami przemocy powinny być prezentowane na forum ogólnym. Warto z rozsądkiem, roztropnością i wielką delikatnością podchodzić do tego zagadnienia. Język przekazu powinien być dostosowany do możliwości i wrażliwości. Bywa że temat przemocy, w tym przemocy seksualnej, wywołuje w danej grupie panikę, która często bierze się z niewiedzy. By w pieszej pielgrzymce wyeliminować takie zachowania, a także uwrażliwiać tworzące je osoby na ten problem, konieczne są systematyczne i obligatoryjne szkolenia. Proces leczenia zranienia w przypadku krzywdy seksualnej jest długi i skomplikowany. Terapia psychologiczna osoby skrzywdzonej odbywa się poza duszpasterstwem pieszej pielgrzymki. Niemniej jednak bardzo istotne jest to, by wspólnota pielgrzymkowa, w której osoba skrzywdzona duchowo się formuje, sprzyjała temu procesowi i stwarzała ku temu odpowiednie warunki.

1. Prawa osoby skrzywdzonej

Zgodnie z Wytycznymi KEP osoba skrzywdzona podczas pieszej pielgrzymki ma swoje prawa należy je respektować. W szczególności chodzi o prawo:

- do życzliwego przyjęcia, wysłuchania, traktowania z szacunkiem i godnością;
- do opieki duchowej i psychologicznej (Uwaga! Dziecku, które ukończyło 15. rok życia, pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi). Jeśli osoba skrzywdzona ma mniej niż 15 lat, to wszelka pomoc może być jej udzielona wyłącznie za wyraźną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych);
- do pomocy medycznej;
- do konsultacji prawnej;
- do zgłoszenia sprawy do organów ścigania;
- do osoby towarzyszącej;
- do ochrony wizerunku i sfery prywatnej, a także do poufności danych osobowych;
- do informacji na temat środków zapobiegawczych podjętych w stosunku do sprawcy;
- do informacji, na jakim etapie znajduje się wszczęte postępowanie (Uwaga! Osoba skrzywdzona sama musi wyrazić takie życzenie);
- nikt nie ma prawa żądać od osoby skrzywdzonej składania przysięgi ani wymagać zachowania milczenia.

2. Pomoc osobie bezpośrednio skrzywdzonej

Pomoc osobie skrzywdzonej to długi proces, w który zazwyczaj zaangażowanych jest wiele osób. Spotkania w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki nie zastąpią terapii, niemniej można zrobić wiele, by pomóc osobie skrzywdzonej czy to wewnątrz duszpasterstwa pieszej pielgrzymki, czy



w systemie rodzinnym, czy w jakiegokolwiek innej sytuacji. Można przede wszystkim odpowiednim podejściem do takiej osoby:

- zmniejszyć jej lęk, budować poczucie bezpieczeństwa i zaufania, a poprzez objęcie jej stałą opieką, okazać jej troskę i wzmacniać dobre relacje z dorosłymi;
- stworzyć przestrzeń do jej wysłuchania;
- odciążyć ją z poczucia winy, jeśli ono występuje; uświadamiać, że odpowiedzialność jest wyłącznie po stronie sprawcy;
- pozwalać na odreagowanie negatywnych emocji;
- wspierać ją w budowaniu relacji z rówieśnikami;
- zadbać o takie działania, których celem będzie podnoszenie jej poczucia własnej wartości poprzez szukanie, wzmacnianie i rozwijanie jej dobrych stron.

3. Pomoc profesjonalna osobie skrzywdzonej

W przypadku ujawnienia czy zgłoszenia krzywdy osoba skrzywdzona nie może zostać z tym sama, potrzebuje wsparcia osoby kompetentnej, która pomoże przejść jej przez ten trudny czas. W grupie duszpasterskiej pieszej pielgrzymki, która nie zastępuje profesjonalnej terapii, robimy wiele, by pomóc osobie skrzywdzonej.

W duszpasterstwie pieszej pielgrzymki została wyznaczona tzw. osoba zaufana. Kontakt do tej osoby został udostępniony wszystkim członkom pieszej pielgrzymki i znajduje się na stronie internetowej.

Zgodnie z ustawą o ochronie małoletnich, wytycznymi kościelnymi oraz standardami opieki wychowawczej, każda osoba, która doświadczyła krzywdy fizycznej, psychicznej, emocjonalnej lub seksualnej, ma prawo do natychmiastowej, profesjonalnej i dyskretnej pomocy m.in.:

- rozmowę z osobą zaufaną;
- zapewnienie prywatnego, bezpiecznego miejsca rozmowy;
- gdy istnieje potrzeba: kontakt z psychologiem, pedagogiem lub terapeutą (współpracującym z pielgrzymką lub lokalnym);
- zapewnienie kontaktu z telefonem zaufania, poradnią lub lokalnym centrum interwencji kryzysowej;
- indywidualna rozmowa z psychologiem lub terapeutą;
- wsparcie emocjonalne i duchowe – z duszpasterzem przeszkolonym w reagowaniu na sytuacje traumy;
- telefoniczna pomoc psychologa (np. z poradni psychologiczno-pedagogicznej);
- dalsza terapia po zakończeniu pielgrzymki – informacje o miejscach, gdzie można kontynuować pomoc;
- przekazanie telefonów alarmowych i pomocniczych:

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę) 116 111

Niebieska Linia (przemoc w rodzinie) 800 120 002

Policyjny numer alarmowy 112

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 800 121 212

Centrum Ochrony Dziecka (przy Kościele katolickim) <https://cod.ignatianum.edu.pl>



4. Pomoc duszpasterska osobie skrzywdzonej

Osoba skrzywdzona, poddana manipulacji czy różnym formom przemocy nosi ranę nie tylko na ciele, ale też na duszy. Wypaczony obraz Boga, podszyta lękiem religijność, bunt, agresja w stosunku do pieszej pielgrzymki, ale też do Pana Boga to również skutki doznanej przemocy. W takiej sytuacji niezbędna jest mądra pomoc duszpasterska i opieka duchowa dla skrzywdzonej osoby. Taka pomoc nie może być jednak w żaden sposób narzucana odgórnie. Inicjatywa powinna wyjść każdorazowo od osoby skrzywdzonej. To od niej będzie zależało, czy zechce porozmawiać z księdzem, siostrą zakonną czy osobą świecką. Na jej życzenie takiej pomocy może udzielić osoba zaufana. Jeśli sprawcą krzywdy seksualnej był ksiądz, to duchowe wsparcie osoba skrzywdzona powinna otrzymać także od jego przełożonych.

Co powinien robić duszpasterz:

- Uważnie wysłuchać bez oceniania i przerywania.
- Potwierdzić ważność tego, co się wydarzyło: „To, co mówisz, jest bardzo ważne. Nie jesteś sam.”
- Zachować poufność, ale jasno zaznaczyć granice tajemnicy (jeśli sytuacja zagraża życiu – trzeba ją zgłosić).
- Wspierać duchowo – przez obecność, modlitwę, rozmowę, a nie przez narzucanie praktyk religijnych.
- Współpracować z osobą zaufaną oraz psychologiem – nie działać w pojedynkę.
- Pomagać w rozumieniu cierpienia w świetle Ewangelii – tylko jeśli osoba jest na to gotowa.

5. Pomoc rodzinie osoby skrzywdzonej

Duszpasterstwo pieszej pielgrzymki, wspiera także rodziców czy rodzeństwo skrzywdzonego dziecka i ustala z nimi wszystkie podejmowane działania. Udzielona pomoc nie ogranicza się tylko do jednego spotkania, na którym zostanie przekazana informacja o krzywdzie, jakiej doznało ich dziecko. W tak trudnej sytuacji bliscy osoby skrzywdzonej być może będą potrzebowali dłuższego towarzyszenia, porady i wsparcia, także duchowego.

Przy kontakcie z rodzicami należy uwzględnić:

- informowanie o sytuacji i doznanej krzywdzie;
- przedstawienie planu wsparcia, które dziecko może uzyskać w ramach duszpasterstwa pieszej pielgrzymki;
- wskazanie miejsca uzyskania profesjonalnej pomocy dla dziecka poza duszpasterstwem pieszej pielgrzymki;
- poinformowanie o instytucjach, fundacjach lub osobach, które mogą udzielić wsparcia prawnego;
- zaproponowanie rodzicom wsparcia ze strony psychologa współpracującego z duszpasterstwem pieszej pielgrzymki bądź wskazanie miejsca profesjonalnej pomocy poza duszpasterstwem pieszej pielgrzymki.

6. Pomoc środowisku rówieśniczemu, w którym dokonała się krzywda

W przypadku tak poważnego zdarzenia, jakim jest przemoc (fizyczna, psychiczna, seksualna, duchowa) wobec dziecka uczestniczącego w pieszej pielgrzymce, należy pamiętać o osobach,

które były świadkami krzywdy lub mają na jej temat informację, czyli o pozostałych członkach pieszej pielgrzymki oraz ich rodzicach. Wsparcie dla świadków musi być okazywane z delikatnością i w sposób wyważony. Nie może w żaden sposób naruszać dobra skrzywdzonego dziecka. W przypadku, gdy wiedza na temat krzywdy jest znana w środowisku duszpasterskim pieszej pielgrzymki, należy rozważyć podjęcie następujących działań:

- rozmowa z całą wspólnotą na temat krzywdy i przemocy z poszanowaniem godności osoby skrzywdzonej;
- umożliwienie indywidualnych spotkań z psychologiem dla osób, które takiej rozmowy będą potrzebowały;
- wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów, gdzie można uzyskać wsparcie;
- przeprowadzenie spotkania z rodzicami, poinformowanie ich o stanie wiedzy na temat zdarzenia, sytuacji prawnej i podejmowanych przez duszpasterstwo pieszej pielgrzymki działaniach;
- budowanie poczucia wspólnoty poprzez zapewnienie wsparcia oraz gotowość do spotkania i rozmowy z każdą osobą z duszpasterstwa pieszej pielgrzymki, która by tego potrzebowała;
- w miarę możliwości przedstawienie rezultatów działań podjętych w celu wyjaśnienia sprawy.

STANDARD 5

ZARZĄDZANIE I PRACA Z OSKARŻONYMI O WYKORZYSTYWANIE SEKSUALNE

1. Umiejętność rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych

Współczesne standardy (w tym wytyczne Kościoła i instytucji świeckich) wyróżniają zestaw sygnałów ostrzegawczych, które nie są dowodami, ale mogą wskazywać na ryzyko nadużycia.

Sygnały osobiste i psychologiczne:

- Silna potrzeba kontroli nad dziećmi,
- Utrwalone relacje z dziećmi, ignorowanie dorosłych,
- Brak relacji rówieśniczych, izolacja społeczna,
- Trudności w okazywaniu empatii i rozumieniu granic emocjonalnych.

Sygnały behawioralne:

- Częste przebywanie sam na sam z dziećmi bez uzasadnienia,
- „Faworyzowanie” jednego dziecka, dawanie prezentów, zapraszanie poza grupę,
- Nadmierne przytulanie, dotyk, którego dziecko nie inicjuje,
- Reagowanie defensywnie lub agresywnie na pytania o granice,
- Omijanie zasad (np. nieprowadzenie dokumentacji, ignorowanie procedur ochronnych).

Sygnały instytucjonalne:

- Unikanie przełożonych lub osoby zaufanej,
- Sprzeciw wobec szkoleń nt. ochrony dzieci,
- Próby dyskredytowania osoby skrzywdzonej lub zgłaszającej niepokój.

2. Jak postępować z osobami oskarżonymi

Co należy zrobić:

1. Natychmiastowe odsunięcie od kontaktu z dziećmi – do czasu wyjaśnienia sprawy,
2. Zabezpieczenie środowiska – wsparcie grupy, ograniczenie dostępu do dzieci,
3. Powiadomienie odpowiednich władz (prokuratura, kuria, sąd rodzinny, jeśli dziecko jest w pobliżu),
4. Monitorowanie zachowania oskarżonego – czy współpracuje, czy zaprzecza, czy próbuje wpływać na świadków,
5. Zachowanie procedur – dokumentowanie każdego kroku.

2.1. Gdy sprawcą jest duszpasterz

- Jeśli sprawcą jest duszpasterz pieszej pielgrzymki, wówczas sprawa powinna zostać zgłoszona odpowiednim instytucjom państwowym i kościelnym.
- Taka osoba po uprawdopodobnieniu zgłoszenia bezwzględnie powinna zostać na wniosek przełożonego odsunięta od pracy w pieszej pielgrzymce do czasu wyjaśnienia sprawy (jeśli zgłoszenie się nie potwierdzi) lub adekwatnie do wyroku sądu państwowego lub/i kościelnego (jeśli zgłoszenie się potwierdzi, a sąd wyda stosowny wyrok).
- Wszelkie czynności i działania podejmowane przez przełożonego kościelnego wobec podejrzanego duszpasterza pieszej pielgrzymki zostały zapisane w Wytycznych KEP, aneks 2. Na ich podstawie przełożony podejmuje wszelkie decyzje dotyczące sprawcy.
- Szczególną troską należy otoczyć osobę skrzywdzoną przez duszpasterza pieszej pielgrzymki i jej rodzinę. Wsparcie i pomoc należy zapewnić także członkom wspólnoty. Inni duszpasterze pieszej pielgrzymki winni być gotowi do podejmowania rozmów i spotkań z dziećmi uczestniczącymi w pieszej pielgrzymce i ich rodzicami, zwłaszcza w pierwszym okresie po ujawnieniu krzywdy.
- Gdy oskarżenie okaże się niewiarygodne, a duszpasterz pieszej pielgrzymki wraca do pracy w Kościele, otrzymuje wsparcie w celu przywrócenia dobrego imienia.
- Z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

2.2. Gdy sprawcą jest osoba świecka

- Jeśli osobą oskarżoną jest osoba świecka, również powinna być traktowana sprawiedliwie z poszanowaniem prawa do uczciwego procesu i do domniemania niewinności do czasu udowodnienia winy.
- Przestępstwo należy zgłosić odpowiednim służbom państwowym i kościelnym.
- Sprawca powinien zostać bezwzględnie odseparowany od pieszej pielgrzymki.
- Takiej osobie, a także jej rodzinie powinna zostać udzielona pomoc duszpasterska, a także psychologiczna lub inna, jeśli takiej potrzebują.
- Szczególną troską należy otoczyć osobę skrzywdzoną i jej rodzinę. Wsparcie i pomoc należy zapewnić także członkom pielgrzymki, w której świecki miał popełnić czyn przestępczy. Duszpasterze pieszej pielgrzymki posługujący w grupie winni być gotowi do podejmowania rozmów i spotkań z dziećmi uczestniczącymi w pieszej pielgrzymce i ich rodzicami, zwłaszcza w pierwszym okresie po ujawnieniu krzywdy.
- Gdy oskarżenie okaże się niewiarygodne, a osoba świecka wraca do pracy w pieszej pielgrzymce, otrzymuje wsparcie w celu przywrócenia jej dobrego imienia.
- Z przebiegu każdej rozmowy sporządza się stosowną notatkę.



2.3. Gdy sprawcą jest rodzic

- Kiedy sprawcą krzywdzenia okaże się rodzic dziecka uczestniczącego w pieszej pielgrzymce, należy niezwłocznie zgłosić tę sprawę do odpowiednich organów państwowych (policja lub prokuratura). Na każdej osobie, która powzięła wiedzę o takim zdarzeniu w przypadku osoby poniżej 15. roku życia, ciąży obowiązek jego zgłoszenia zagrożony karą pozbawienia wolności do lat trzech. Należy także odbyć rozmowę z niekrzywdzącym rodzicem, a krzywdzonemu dziecku i jego niekrzywdzącym najbliższemu zapewnić wsparcie duszpasterskie pieszej pielgrzymki i psychologiczne.
- Jeśli jest taka możliwość, należy w tej sprawie współpracować ze szkołą.
- Warto zaopiekować się emocjami dziecka. Może towarzyszyć mu poczucie winy, może czuć presję, by odwołać zeznania. Warto, by duszpasterstwo pieszej pielgrzymki wspierało taką osobę i utwierdzało ją w słuszności jej działań.
- W przypadku osoby pełnoletniej konieczne jest mądre towarzyszenie, zachęcenie do skorzystania z pomocy specjalistów, którzy pomogą jej nazwać krzywdę i dadzą jej wsparcie w samodzielnych decyzjach. Jeśli osoba ma problemy ze znalezieniem mieszkania czy pracy, w ramach duszpasterstwa pieszej pielgrzymki warto taką osobę wesprzeć także w tych aspektach.
- Z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

2.4. Gdy sprawcą jest rówieśnik

- Kiedy okaże się, że osobą krzywdzącą jest inne dziecko należy bezwzględnie odseparować go od grupy, by uniemożliwić dalsze krzywdzenie. Jeśli osobą krzywdzącą okaże się dziecko, wówczas należy zgłosić sprawę jego rodzicom.
- Duszpasterz pieszej pielgrzymki czy osoby odpowiedzialne za pieszą pielgrzymkę winny skontaktować się z rodzicami sprawcy i osoby skrzywdzonej. Należy objąć ich opieką duszpasterską pieszej pielgrzymki i zaproponować pomoc w dotarciu do specjalistów.
- Należy się zorientować, czy w ramach pieszej pielgrzymki nie zostały skrzywdzone także inne osoby.
- W sytuacji przemocy rówieśniczej w ramach pieszej pielgrzymki należy tę sprawę wyjaśnić, omówić na forum grupy, w razie konieczności zaprosić specjalistę, który odpowie na pytania dzieci i da im wskazówki, jak chronić się przed taką formą przemocy.
- Warto regularnie, na przykład na początku pielgrzymki, kiedy dołączają nowe osoby, przypominać o kodeksach zachowań obowiązujących podczas pieszej pielgrzymki.
- Należy przeanalizować sytuację, zastanowić się, co zawiodło, określić czynniki ryzyka, wyeliminować je i wyciągnąć wnioski na przyszłość.
- Z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

Może się zdarzyć sytuacja, że ktoś zostanie niesłusznie oskarżony. Przypominamy, że za fałszywe oskarżenia, zszarganie czyjegoś dobrego imienia grozi odpowiedzialność karna.

STANDARD 6 WSPÓLNA PRACA W DZIELE OCHRONY DZIECI

Aby skutecznie chronić dzieci uczestniczące w pieszej pielgrzymce, należy włączyć wszystkie osoby zaangażowane w pielgrzymkę. W tym celu należy:

- dołożyć wszelkich starań, by osoby pracujące z dziećmi czy opiekujące się nimi, a także wolontariusze zostali właściwie zweryfikowani w odpowiednich rejestrach i przeszkoleni przed podjęciem pracy z dziećmi;
- respektować ustalony kodeks niedopuszczalnych zachowań;
- budować atmosferę zaufania, tak by o zauważonych nieprawidłowych zachowaniach czy zachowaniach przestępczych dzieci nie bały się mówić osobom odpowiedzialnym za pieszą pielgrzymkę;
- zaangażować do współpracy rodziców i informować ich o podejmowanych inicjatywach na rzecz ochrony ich dzieci;
- ustalić zasady posługiwania się urządzeniami mobilnymi podczas pieszej pielgrzymki, uczulić ich na cyberprzemoc, a także na to, że w przestrzeni wirtualnej nie są anonimowi, a za swoje zachowania mogą ponosić odpowiedzialność karną;
- przestrzegać zasad ochrony danych osobowych.
- podczas pieszej pielgrzymki należy przestrzegać kodeksu zachowań.

STANDARD 7

EDUKACJA DZIECI O OCHRONIE WŁASNYCH GRANIC

Edukacja w tym zakresie jest bardzo ważnym elementem. Dzieci podczas pieszej pielgrzymki, zostaną zapoznane z obowiązującymi standardami. Mają również możliwość uczestniczenia, w pogadankach na temat poszanowania godności swojej i innych oraz ochrony siebie i innych przed potencjalną krzywdą: fizyczną, emocjonalną, seksualną i duchową. Przykładowe tematy takich rozmów w trakcie pielgrzymki to np.

- ochrona własnych granic;
- godność i wartość osoby;
- umiejętność mówienia „nie” w kontekście posłuszeństwa;
- budowanie dojrzałych relacji;
- edukacja w zakresie ryzykownych zachowań;
- bezpieczne korzystanie z Internetu;
- bezpieczne i wolne od przemocy relacje rówieśnicze.

STANDARD 8

SZKOLENIA I STAŁE WSPARCIE DLA OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROFILAKTYKĄ W DUSZPASTERSTWIE PIESZEJ PIELGRZYMKI

Ochrona przed krzywdzeniem jest wpisana w misję Kościoła katolickiego. Dlatego każdy – przełożony w Kościele, osoby uczestniczące w jego misji przez pracę i zaangażowanie duszpasterskie czy pracę z dziećmi i osobami bezbronnymi – powinien posiadać potrzebną wiedzę na temat ochrony dzieci i osób bezbronych przed przemocą i dzielić się nią z rodzicami i dziećmi.

8.1. Zakres szkoleń dotyczących ochrony dzieci

1. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub podczas wykonywania innych obowiązków:



- otrzymuje potrzebną wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących podczas pieszej pielgrzymki – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem. Szkolenie prowadzi dyrektor pielgrzymki lub osoba zaufana;
 - uczestniczy w szkoleniu przeprowadzanym w momencie przejmowania odpowiedzialności w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki.
2. Każda osoba zaangażowana w pieszą pielgrzymkę mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym lub poprzez powierzenie jej innych obowiązków otrzymuje potrzebną jej wiedzę dotyczącą:
- rodzajów przemocy (w tym przemocy rówieśniczej);
 - rozpoznawania oznak przemocy (w tym wykorzystania seksualnego);
 - strategii działania sprawców przemocy (w tym przemocy seksualnej);
 - rozmowy z dzieckiem na temat krzywdy;
 - rozmowy z dorosłymi (gdy ktoś pracuje z grupą dorosłych);
 - zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie;
 - innych zaleceń obowiązujących podczas pieszej pielgrzymki;

Zachęcamy do korzystania z pomocy szkoleń e-learningowych przygotowanych przez Centrum Ochrony Dziecka dla dorosłych i młodych liderów, które kończą się egzaminem i certyfikatem. Szkolenia prowadzą osoby przygotowane do ich prowadzenia, specjaliści ds. ochrony dzieci i mają delegację swoich przełożonych do pełnienia takich zadań;

3. Osoby odpowiedzialne za prewencję w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki poza wiedzą z wyżej wskazanych zagadnień, posiadają także wiedzę na temat:
- budowania systemu prewencji zgodnego z wymogami Kościoła i ustaw państwowych (aktualnie tzw. „Ustawa Kamilka” i Krajowy Plan Przeciwdziałania Przystępczości Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Osób Małoletnich na lata 2023-2026);
 - podstawowych procedur prawnych (kanonicznych i przewidzianych przez Kodeks karny);
 - czynników ryzyka i czynników ochronnych;
 - funkcjonowania w środowisku lokalnym placówek pomocowych; a także wiedzę na temat procedur ustalonych dla danej placówki.

Za szkolenie tych osób odpowiada dyrektor pieszej pielgrzymki. Na szkolenia zaprasza specjalistów ds. ochrony dzieci.

STANDARD 9

ZAPEWNIENIE JAKOŚCI W ZAKRESIE PREWENCJI I CIĄGŁOŚĆ

1. Opracowany i wdrożony w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki dokument ochrony dzieci jest aktualizowany co dwa lata.
2. Dokumenty w duszpasterstwie pieszej pielgrzymki aktualizowane są przez dyrektora pielgrzymki.
3. W sytuacjach kryzysowych dyrektor pielgrzymki odwołuje się do organu prowadzącego, czyli diecezji.

ZAŁĄCZNIK 1 OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA W CIĄGU OSTATNICH
20 LAT, INNYCH NIŻ RZECZYPOSPOLITA POLSKA

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością
na tle seksualnym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1304 z późn. zm.)

Ja, niżej podpisany/a, oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie*.
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to proszę wpisać państwo.....
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/nie zamieszkiwałem w innych państwach*.
4. Proszę wpisać państwo/państwa:
.....
.....
5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*.
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*.
7. Oświadczam, że prawo państwa nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie*.
8. Oświadczam, że w państwie nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie*.
9. Oświadczam, że nie byłem prawomocnie skazany w państwie..... za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad nimi.
10. Oświadczam, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia, podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
miejscowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)



* niepotrzebne skreślić

** art. 233 k.k. [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli: 1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK 2 OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ OCHRONY DZIECI I ZOBOWIĄZANIU DO JEJ PRZESTRZEGANIA

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. 2023 poz. 1304 z późn. zm.)

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że:

1. Zapoznałam/zapoznałem się z treścią dokumentu pn. „STANDARDY OCHRONY DZIECI PODCZAS PIESZEJ PIELGRZYMKI DROHICZYŃSKIEJ NA JASNĄ GÓRĘ”.
2. Oświadczam*, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenie, podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
miejscowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* dotyczy osób pełnoletnich

** art. 233 k.k. [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli: 1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.



**ZAŁĄCZNIK 3 OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA
NA SZKODĘ DZIECI**

Oświadczenie o niekaralności

Ja,
(imię i nazwisko)

legitymujący(-a) się dowodem osobistym/paszportem o nr
oświadczam, że nie byłem(-am) skazany(-a) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i
obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę dziecka i nie toczy się przeciwko
mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Oświadczam, że jestem
świadomy(-a) konsekwencji złożenia nieprawdziwego oświadczenia.

.....
miejscowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)



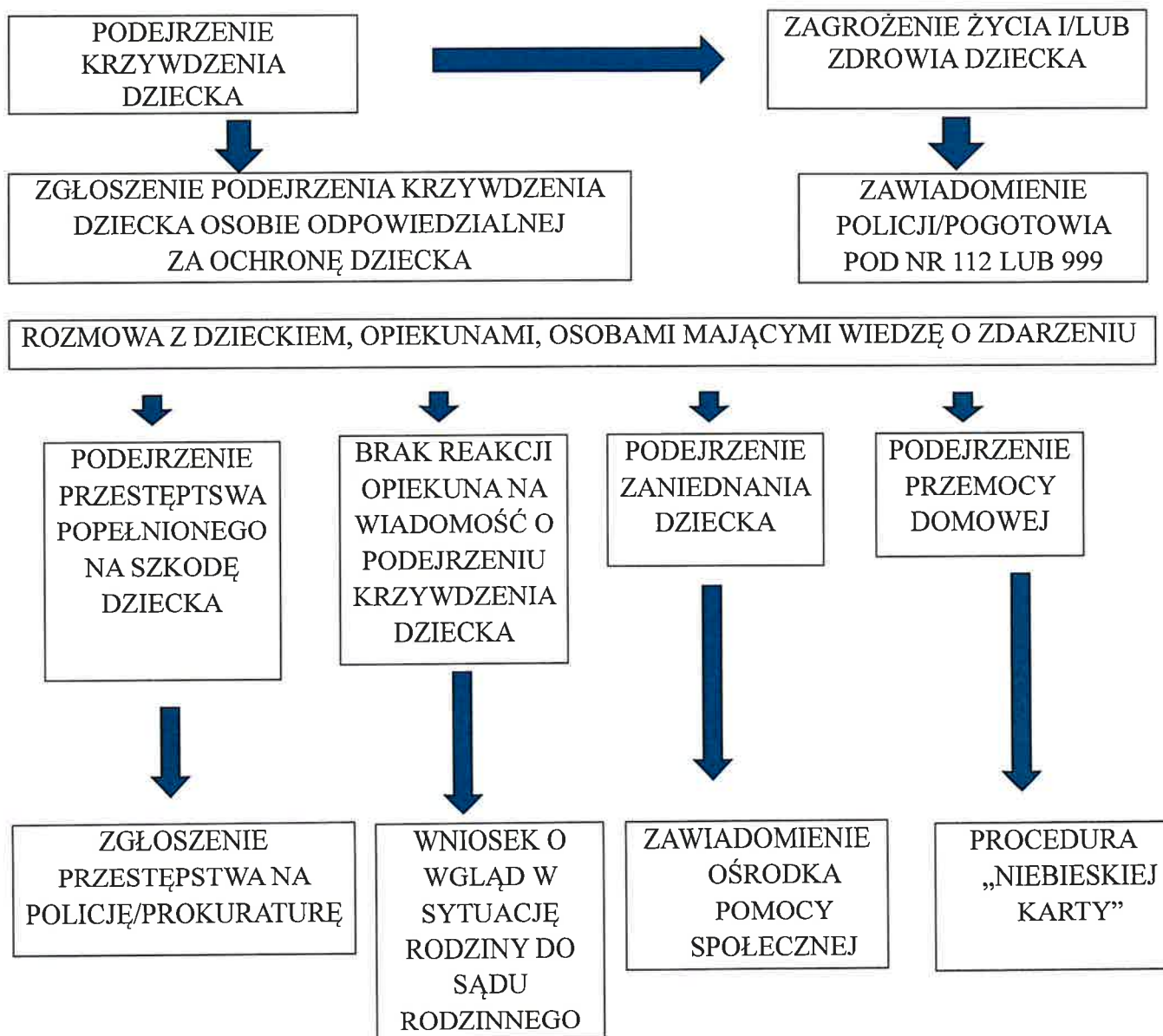
ZAŁĄCZNIK 4 KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis podjętych działań	Data	Działanie
5. Spotkania z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	# Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. # Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny. # Inny rodzaj interwencji. Jaki?	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informację o wynikach/ działaniach rodziców	Data	Działanie

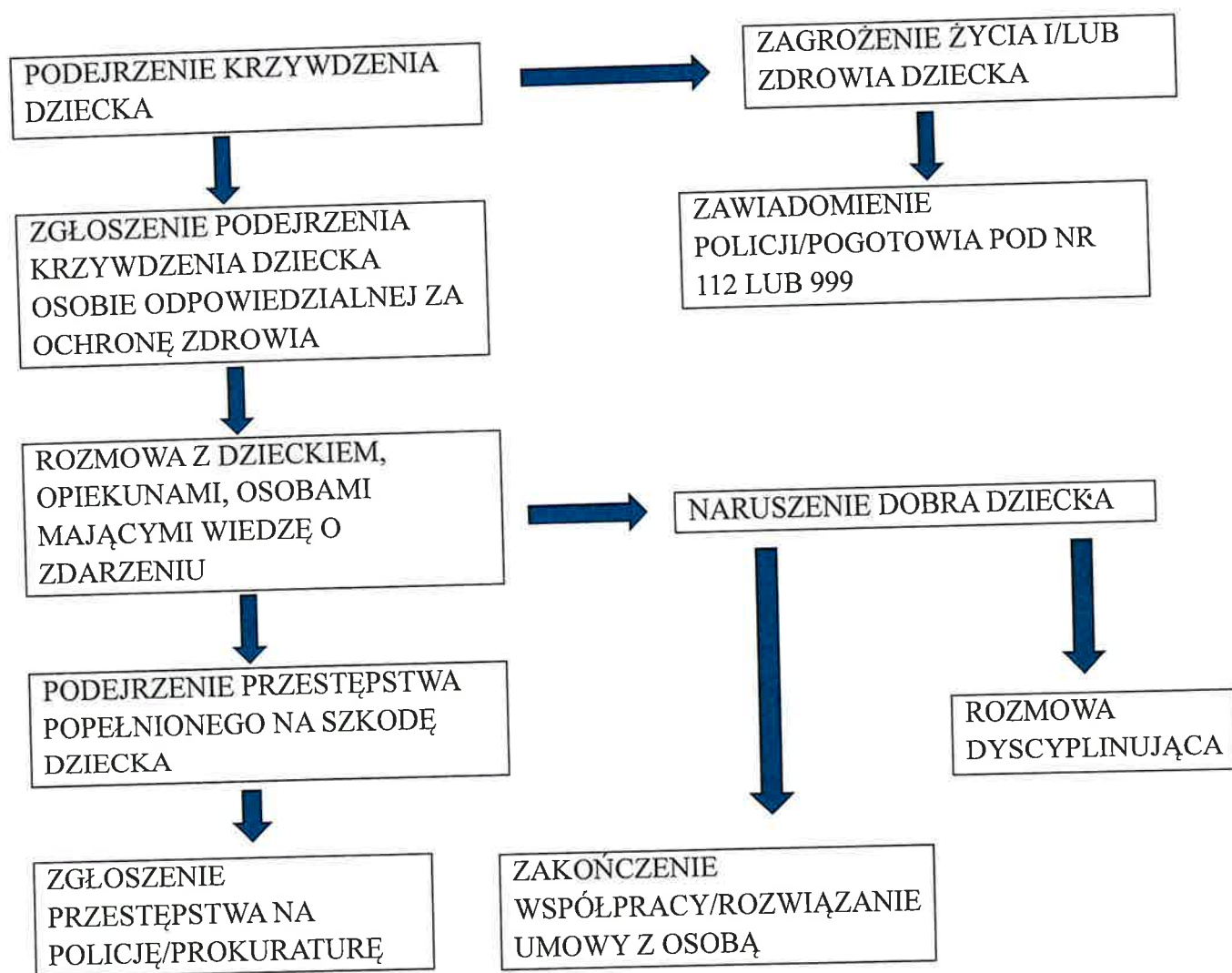
ZAŁĄCZNIK 5

SCHEMATY PROCEDUR INTERWENCJI

SCHEMAT INTERWENCJI – KRZYWDZENIE ZE STRONY OPIEKUNA



SCHEMAT INTERWENCJI – KRZYWDZENIA ZE STRONY CZŁONKA PERSONELU



SCHEMAT INTERWENCJI – KRZYWDZENIE RÓWIEŚNICZE

